

ELS REFUGIATS LGTBI, QUAN ESTIMAR O SER ET POSA EN PERILL DE MORT

PAU GÁLVEZ
Salt, Catalunya

El terme “refugiat” es va establir l’any 1951 en la Convenció de Ginebra que aprovava l’Estatut del Refugiat. Segons aquest text internacional, tenen aquesta consideració les persones que fugen del seu país d’origen per *“un temor fonamentat de ser perseguit per motius de raça, religió, nacionalitat, pertinença a determinat grup social o opinions polítiques”*.

Dins del terme refugiats hi trobem moltes realitats, però n’hi ha una que moltes vegades és invisibilitzada. Estem parlant del cas de persones que han de fugir del seu país a causa de la seva orientació sexual o identitat de gènere. Són els refugiats LGBTI (acrònim utilitzat per designar el col·lectiu de lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals i intersexuals).

En una gran part dels països s’exerceix “homofòbia d’estat”, és a dir, hi ha estats que castiguen i persegueixen el col·lectiu LGBTI des de les seves institucions –unes institucions que haurien de ser les garants dels drets de tota la població. A dia d’avui, encara trobem 83 països que practiquen aquesta homofòbia d’estat, als quals podríem classificar en dos grups:

Els que, en la seva legislació penal, castiguen de forma directa les relacions sexuals o afectives entre persones del mateix sexe. En aquest grup tenim aquells països que s’auto-justifiquen en la suposada aplicació de l’anomenada llei islàmica o sharia, com l’Iran, Aràbia Saudita, Iemen, Mauritània, Sudan, Nigèria o Somàlia, on el simple fet de ser homosexual es castiga amb la pena de mort. En molts altres països, les persones LGBTI han d’afrontar llargues penes de presó i/o de multa per la seva orientació sexual o identitat de gènere, és el cas de Tanzània, Senegal o el Marroc, però també de països que poc tenen a veure amb la religió islàmica com són l’Índia, Trinidad i Tobago o Jamaica. A aquesta llista negra s’hi han de sumar els territoris d’Iraq i Síria controlats per Estat Islàmic.

Els països que discriminen els seus ciutadans en funció de la seva orientació sexual. En aquest cas trobem lleis que fan un tracte diferenciat i discriminatori com pot ser l’edat de consentiment a Grècia i Canadà o l’exclusió de l’exèrcit a Xipre o Corea del Sud. També en aquest grup hi trobem les anomenades lleis “antipropaganda”, eufemisme utilitzat per denominar aquelles lleis que impedeixen el dret a la llibertat d’expressió del col·lectiu LGBTI, com el cas de Rússia.

La legislació internacional protegeix formalment els refugiats LGBTI. Els principis de Yogyakarta, adoptats l’any 2007 insten a atorgar la condició de refugiats a les persones que són perseguides per pertànyer al col·lectiu LGBTI.

L’ACNUR va publicar unes directrius per atorgar l’Estatut de Refugiat al col·lectiu LGBTI. Aquest reconeixement es faria en base a l’article 1A(2) de la Convenció de Ginebra i del seu Protocol de Nova York de 1967, el qual estableix que “A l’efecte de la present Convenció, el terme “refugiat” s’aplicarà a tota persona: “Que (...) a causa de fundats temors de ser perseguida per motius de raça, religió, nacionalitat, pertinença a determinat grup social o opinions polítiques, es trobi fora del país de la seva nacionalitat i no pugui o, a causa d’aquests temors, no vulgui acollir-se a la protecció d’aquest país (...)”.

En l’àmbit estatal, Espanya va incloure l’any 2009 l’orientació sexual com a motiu explícit de reconeixement de la condició de refugiat en la Llei 12/2009, d’Asil. No obstant, tota aquesta protecció internacional i estatal no es correspon amb l’efectiva protecció que es dona en la pràctica als refugiats LGBTI. La Comissió Espanyola d’Ajuda al Refugiat (CEAR) ha posat de manifest en diverses ocasions l’escàs nombre de resolucions d’asil favorables a refugiats LGBTI.

Les persones refugiades LGTBI normalment han hagut d’amagar la seva realitat per poder sobreviure i sortir del seu país. En el país receptor el dubte sobre si donar-se a conèixer com a persona pertanyent a la comunitat LGTBI és degut a que si no és acceptada com a persona refugiada i ha de tornar al seu país, pot rebre la repressió en haver descobert la seva condició sexual. Increïblement també trobem la denegació de l’asil per l’anomenat “requisit de discreció”, on l’estat argumenta que poden evitar la persecució en el seu país d’origen si mantenen oculta la seva orientació sexual o identitat de gènere. Entitats com ACNUR ja han deixat clar que aquest requisit de discreció és contrari a l’Estatut del Refugiat.

Avui, els refugiats LGBTI es troben davant una doble desafiament: la lluita pel dret a l’asil a nivell mundial, per una banda; i el combat contra la LGTBIfobia, per l’altra.

Aquesta realitat no pot ser aliena al món de la solidaritat i la cooperació, i per extensió de tota la societat. No s’hi val a mirar cap una altra banda dient que és el problema d’una minoria, o fins i tot posant en dubte la persecució que reben les comunitats LGTBI o (en el pitjor dels casos) justificant-la. No podem indignar-nos amb les execucions d’homosexuals a l’Iran o els camps de concentració per a homes gais a Txetxènia, i no obrir les nostres portes a les persones que fugen d’aquestes barbàries, negar l’acollida a la nostra societat ens fa còmplices d’aquestes violacions dels drets humans. □